

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

«Τι έγινε τελικά;»

Ο εκπαιδευτικός αποκαλύπτει στους μαθητές την πραγματική εξέλιξη της ιστορίας.

Οστρακισμός Αριστείδη (483/2 π.Χ.)

Στην οστρακοφορία του 483/2 π.Χ. οστρακίστηκε ο Αριστείδης.

«Στον Αριστείδη όμως συνέβη και τούτο. Ενώ στην αρχή τον αγαπούσαν για την επωνυμία του δίκαιου, κατόπιν τον φθονούσαν. Προπάντων ο Θεμιστοκλής διέδιδε στο πλήθος ότι ο Αριστείδης με το να καταργήσει τα δικαστήρια, γιατί αυτός κρίνει και αποφασίζει για όλα, προετοιμάζει κρυφά και χωρίς να το καταλαβαίνει κανείς, μια μοναρχία για τον εαυτό του χωρίς σωματοφύλακες. Αλλά και ο πολύς λαός, μεγαλοφρονώντας για τη νίκη του, και θεωρώντας τον εαυτό του άξιο και για τα πιο μεγάλα, αγανακτούσε εναντίον εκείνων που είχαν ξακουστό και δοξασμένο όνομα, παραπάνω από το λαό. Μαζεύτηκαν λοιπόν από όλα τα μέρη στην πόλη και εξοστράκισαν τον Αριστείδη, και ονόμασαν τον φθόνο για τη δόξα του φόβο δήθεν για την τυραννία του. Γιατί ο εξοστρακισμός δεν ήταν ποινή της μοχθηρίας. Αλλά την ονόμαζαν, για λόγους ευπρεπείας, ταπείνωση και τιμωρία της υπεροψίας και την πολύ βαριάς δύναμης. Πραγματικά όμως ήταν ήμερη παρηγοριά του φθόνου, που το μίσος εναντίον του εξοστρακιζόμενου δεν έφτανε στο σημείο να επιβάλει καμία ανεπανόρθωτη ποινή, αλλά μονάχα εκτόπιση για δέκα χρόνια» (Πλουτάρχου, Αριστείδης, 7).

Οστρακισμός Θεμιστοκλή (472/1 π.Χ.)

Βίντεο για τον οστρακισμό του Θεμιστοκλή αλλά και τον οστρακισμό γενικότερα:

The Greeks, The Crucible of Civilization, Chapter 2, από 19:37 έως 23:23 (DVD) <http://www.youtube.com/watch?v=bUyfdyqqa98> (εναλλακτικά, βίντεο στο youtube στα αγγλικά, από 32: 47 έως 36: 30)

Αμνηστία εξόριστων

«Την ώρα που λογόφερναν οι στρατηγοί, πέρασε από την Αίγινα στη Σαλαμίνα ο Αριστείδης, ο γιος του Λυσιμάχου, Αθηναίος πολίτης που το δημοκρατικό πλήθος τον είχε τιμωρήσει με εξοστρακισμό· όμως εγώ, συγκεντρώνοντας πληροφορίες για τη συμπεριφορά του, σχημάτισα τη γνώμη πως αναδείχτηκε ο πρώτος στην αρετή και ο δικαιοτάτος ανάμεσα στους Αθηναίους. Αυτός ο άντρας στάθηκε έξω απ' τον χώρο όπου συνεδρίαζαν κι έλεγε να του φωνάξουν τον Θεμιστοκλή· δεν ήταν βέβαια φίλος του, κάθε άλλο, ήταν ο πιο μεγάλος εχθρός του· όμως καθώς οι συμφορές που τους βρήκαν τότε ήταν μεγάλες, έριξε στη λήθη τις διαφορές τους και τον καλούσε να βγει έξω θέλοντας να συναντηθούν. Κι είχε κιόλας ακούσει πως οι Πελοποννήσιοι ασκούσαν πίεση, για ν' ανοιχτούν με τα καράβια τους στον Ισθμό. Λοιπόν, μόλις βγήκε έξω ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης του μίλησε έτσι: 'Εμείς έχουμε χρέος να συγκρουόμαστε και σε κάθε άλλη κρίσιμη ώρα και προπάντων τώρα για το ποιος από τους δυο μας θα προσφέρει πολυτιμότερες υπηρεσίες στην πατρίδα. Έχω λοιπόν να σου πω ότι είτε πολλά είτε λίγα έχετε να πείτε με τους Πελοποννησίους για την αποχώρηση του στόλου από δω, το ίδιο κάνει. Γιατί εγώ σου λέω ως αυτόπτης πως, όσο κι αν το θέλουν οι Κορίνθιοι –ας είναι κι ο ίδιος ο Ευρυβιάδης–, δε θα μπορέσουν να φύγουν από δω με τα καράβια τους· γιατί μας έχουν ζώσει ολόγυρα οι εχθροί. Αλλά πήγαινε μέσα και δώσε τους αυτό το μήνυμα» (Ηροδότου, Ιστορίες, 8. 79).

(Πρβλ. κείμενο Πλουτάρχου στον [Φάκελο για τον εκπαιδευτικό \[Εργαστήριο 5, Β. Συμπληρωματικό υλικό, 3\]](#)).